

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Viite:

Välimäki, P., Sandell, M., Myllymäki, S., & Lummi, R. (2025). Enkel svenska. *Tempus*, (2), 24–25.

Enkel svenska

Ammattikorkeakoulujen hankkeessa laadittiin materiaalia ruotsin kieleen. Enkel svenska -materiaalissa on otettu erityisesti huomioon lukivaikeuksiset opiskelijat.

Teksti ja kuva PAULA VÄLIMÄKI, MAGDALENA SANDELL, SARI MYLLYMÄKI, RAIJA LUMMI

Marraskuussa 2024 julkaistiin Svenska kulturfondenin rahoittaman Stödmaterial för dyslektiker i svenskundervisningen vid yrkeshögskolor -hankkeen tuotoksena syntynyt uusi materiaali ja verkkosivusto Enkel svenska. Sivusto ja materiaali on rakennettu opiskelijan ja opettajan tueksi. Materiaali pyrkii tukemaan ja innostamaan opiskelijoita, joille ruotsi on jostakin syystä haastavaa, ja se tarjoaa opettajalle tukimateriaalia ruotsin opetukseen. Erityisenä kohderyhmänä hankkeessa ovat olleet opiskelijat, joilla on lukivaikeus.

MIKÄ ON ENKEL SVENSKA?

ENKEL svenska -materiaali on ensisijaisesti suunnattu ammattikorkeakouluille. Materiaalia on valmistettu liiketalouden, tekniikan, sosiaali- ja terveysalan sekä kulttuurista musiikin ja kuvataiteen alalle. Materiaalia voi hyödyntää muissakin opinnoissa, ja lukivaikeuden huomioimiseen liittyvistä vinkeistä on hyötyä jokaiselle kielistä opettavalle ja opiskelevalle.

Materiaalia varten on julkaistu uusi enkelsvenska.fi-verkkosivusto, joka on osana hankkeen yhteistyökumppanin Svenska nu -verkoston Plugga nu -oppi-materiaalisivustoa. Svenska nu vastaa sivuston ylläpidosta hankkeen päättymisen jälkeen.

Enkel svenska sisältää tekstejä, dialogeja, sanastoja, äänitteitä, videoita ja erilaisia harjoituksia. Pääsääntöisesti harjoituksissa on hyödynnetty Moodlen H5P-tehtäviä. Arcadan opiskelijat ovat tehneet sekä äänitiedostot että videot hankemateriaalille. Materiaalia voi käyttää verkkosivulla tai ladata omalle koneelle, ja sitä voi vapaasti muokata omaan opetukseensa soveltuvaksi.

Miten kaikki alkoi?

Sari Myllymäki on toiminut useita vuosia SOTE-alan ruotsin opettajana Tampereen ammattikorkeakoulussa, ja näiden vuosien aikana hän on kohdannut paljon opiskelijoita, joilla on lukivaikeus. Hanke sai alkusysäyksen 2020, kun hän päätti laskea, kuinka suurella osuudella kaikista hänen syysluku-

kauden opiskelijoistaan oli joko lukidiagnoosi tai opiskelijan itsensä tai opettajan epäilemä lukivaikeus. Yhteismäärä oli poikkeuksellisen korkea: 18%. Tätä ennen oli jo tullut vastaan, että jokaisessa ryhmässä on muutamia opiskelijoita, joilla on diagnosoitu lukivaikeus. Yleisen arvion mukaan lukivaikeus on noin 10 prosentilla ammattikorkeakouluissa opiskelevista.

Myllymäki totesi, että aihetta tulisi tarkastella lähemmin ja samalla tulisi pyrkiä laatimaan jonkinlaista helpotettua materiaalia näille opiskelijoille. Koska aihe tuntui laajalta, hän päätyi ensin hakemaan rahoitusta hankesuunnitteluun, ja tämän jälkeen hän keräsi kontaktiensa kautta ympärilleen ryhmän ruotsin opettajia eri ammattikorkeakouluista ympäri Suomen.

Hankkeessa ovat olleet mukana Tampereen, Lapin ja Seinäjoen ammattikorkeakoulut ja Yrkeshögskolan Arcada. Hanketta suunniteltiin vuosina 2021–2023 ja lopulta työstiin vuosien 2023–2024 aikana. Yhteistyössä on ollut mukana muun muassa Erilaisten oppijoiden liitto, Kuntoutussäätiö ja Osamiskeskus Datero. Lisäksi on konsultoitu erityisopettajia ja opiskelijoita ja tutustuttu valmiiseen materiaaliin ja aiheesta tehtyihin tutkimuksiin.

Yleisen arvion mukaan lukivaikeus on noin 10 prosentilla ammattikorkeakouluissa opiskelevista.

Havaintoja lukivaikeudesta

Hanke on opettanut paljon selkokielisten tekstien laatimisesta, ulkoasusta ja asettelusta. Yksinkertaistetun kielen täytyy olla jopa parempaa kuin yleiskielen. Jotta olennainen sanoma välittyy, ilmaisun täytyy olla erityisen selkeää ja tarkkaa. Lukivaikeuden vuoksi tulisi kirjoittaa yksinkertaisin rakentein ja lyhyin lausein unohtamatta tekstin väljyyttä, asettelua ja ulkoasua. Yksinkertaistettua tekstiä on kuitenkin vaikea kirjoittaa, sillä ammattikorkeakouluissa on paljon ammattisanastoa ja ammattikieltä, jota pitäisi opettaa.

Toiston merkitys korostuu lukivaikeudessa. Erityispedagogi Aija Lund kertoi hankkeen päätöswebinaarissa, että yleensä oppimisessa tarvitaan 12 toistoa mutta lukivaikeuksinen tarvitsee samaan lopputulokseen 80 toistoa. Opiskelijaa kannattaa ohjata ja rohkaista altistumaan ruotsin kielelle omien

intressiensä mukaan koulun ulkopuolella esimerkiksi elokuvien tai musiikin avulla.

Julkaisualustana oleva verkkosivu ja H5P-tehtävätyyppi sekä käytettävissä oleva hankeaika ja -resurssit ovat asettaneet jonkin verran rajoituksia sille, miten lukivaikeus on voitu ottaa huomioon materiaalissa. Hanketyöryhmän mielestä olisi hyvä, että H5P-tehtävissä yleisesti otettaisiin paremmin huomioon saavutettavuus ja erilaiset oppijat. Materiaalin tekijänoikeudet mahdollistavat sen, että kukin saa muokata ja käyttää sitä vapaasti.

Hankkeen aikana on tullut ilmi, että opettajat kaipaavat tietoa ja keinoja lukivaikeuksien opiskelijan tukemiseen ammattikorkeakoulutasolla. Ammattikorkeakouluun tullaan eri polkuja, ja opiskelijat muodostavat erittäin heterogeenisen ryhmän. Jokaisessa ryhmässä on lukivaikeuksisia opiskelijoita. Edelleen on myös paljon opiskelijoita, joiden lukivaikeus huomataan vasta korkea-asteella. Oppimisvaikeudet on hyvä ottaa huomioon niin ikään opettajankoulutuksessa.

Hankkeen aikana on havaittu, että lukivaikeuden testaus ei ole yhtenäinen ammattikorkeakouluissa. Testejä pitäisi tehdä jo opintojen alkuvaiheessa, koska mahdollinen lukivaikeus vaikuttaa opiskelijan hyvinvointiin, opintojen etenemiseen ja lopulta opinnäytetyövaiheeseen.

” **Ammattikorkeakouluun tullaan eri polkuja, ja opiskelijat muodostavat erittäin heterogeenisen ryhmän.**

Palautetta hankkeesta

Hankkeen tarpeellisuudelle saatiin vahvistusta jo syksyllä 2023 Jyväskylässä Kielten ja viestinnän opettajien päivillä, joille hanke tuotti workshopin ja luennon. Hankkeen päätöswebinaari pidettiin 20.11.2024. Ilmoittautuneita oli yli sata, mikä ilahdutti järjestäjiä ja kertoi kiinnostuksesta hankkeen teemaan. Webinaarissa esiteltiin melko

Hanketyöryhmän jäsenet (vasemmalta): Magdalena Sandell, Raija Lummi, Paula Välimäki ja Sari Myllymäki.

perusteellisesti, millaista materiaalia verkkosivustolle on tehty, miten lukivaikeus on pyritty huomioimaan ja millä tavalla opettaja voi vapaasti hyödyntää materiaaleja ja siirtää niitä omalle opetusallustalleen.

Saadun palautteen mukaan yleisö piti Enkel svenska -verkkosivuston rakennetta selkeänä ja helposti navigoitavana. Materiaalia pidettiin monipuolisena. Kiitosta sai videoiden erittäin selkeä puhe, tekstien lyhyys ja mahdollisuus siirtää materiaalia omalle alustalle. Joidenkin mielestä materiaali näytti ensisilmäyksellä liian yksinkertaiselta, mutta samalla todettiin, että opiskelijoiden lähtötaso on heikentynyt. On hyvä, että materiaalia voi hyödyntää monilla koulutusasteilla ja että se antaa mahdollisuuden eriyttää opetusta. Yksi vastaajista totesi, että hänen aiemmin opetuksessa käyttämänsä materiaalit ovat nykyään monille opiskelijoille liian vaikeita, joten Enkel svenska -sivustolta

saa varmasti sopivaa materiaalia opintojaksoihin.

Hankkeen lopussa saatu positiivinen palaute tietysti lämmittää hankeryhmää. Vielä enemmän ilahduttaa, jos hankkeen aikana tehtyjä materiaaleja hyödynnetään opetuksessa ja kielten oppimisessa. Jos lukivaikeuksien opiskelija kokee Enkel svenska -sivustoa käyttämällä, että materiaalit tukevat, inspiroivat ja saavat opiskelijan luottamaan omiin kykyihinsä oppia ruotsia, olemme hankkeessa onnistuneet tavoitteissamme.

Kirjoittajat: Paula Välimäki, Magdalena Sandell, Sari Myllymäki, Raija Lummi

Paula Välimäki toimii Seinäjoen ammattikorkeakoulussa, Magdalena Sandell Yrkehögskolan Arcadassa, Sari Myllymäki Tampereen ammattikorkeakoulussa ja Raija Lummi Lapin ammattikorkeakoulussa.